

Gäller för: Verksamhet Radiologi barn, Verksamhet Radiologi, Verksamhet
Obstetrik, Verksamhet Gynekologi och reproduktionsmedicin, Sahlgrenska
Universitetssjukhuset
Innehållsansvar: Charlotta Lundh, (chajo18), Sjukhusfysiker 1:e
Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Giltig från: 2024-05-03

Giltig till: 2026-05-03

Medicinska bestrålningar av foster samt gravida och ammande patienter

Syfte

Denna rutin syftar till att ange grundläggande principer för skydd av foster och det ammade barnet då modern genomgår medicinska bestrålningar.

Grundläggande principer

Strålbehandlingar

Vid alla typer av strålbehandlingar – utom buckybehandlingar av huden – ska patientens eventuella graviditet vara utredd i samband med planering av behandlingsmetoden. Aktuell strålningsrisk för foster ska vara uppskattad och bedömd av sjukhusfysiker, som också bedömer möjligheter att minska strålningsriskerna för fostret. Vid nuklearmedicinska behandlingar av kvinnor mellan 15 och 50 år ska det dessutom säkerställas att kvinnan inte ammar ett barn.

Bucky-behandlingar på Hudkliniken kan genomföras vid graviditet utan restriktioner.

Diagnostiska bestrålningar och röntgenvägleda behandlingar

Vid nuklearmedicinska undersökningar, röntgenvägleda behandlingar av buken där det finns risk att foster kan komma i primärfältet, eller vid

röntgendiagnostiska undersökningar av buken där det finns risk att foster kan komma i primärfältet ska följande göras innan bestrålningen:

- Kvinnor i åldern 15 till 50 år ska tillfrågas om graviditet direkt före det att den medicinska bestrålningen sker.
- Om kvinnan inte kan utesluta graviditet ska graviditetstest göras.
- Om kvinnan är gravid ska särskilda överväganden göras om den medicinska bestrålningen ska genomföras, annan metod väljas eller om undersökningen kan skjutas upp till efter graviditeten. Detta avgör medicinskt ansvarig läkare i utförande verksamhet och remitterande läkare.
- Om den medicinska bestrålningen ska genomföras ska bestrålningen optimeras ur strålskyddssynpunkt. Metodbeskrivningen ska, där det anses adekvat, ange metod för denna optimering.
- Kvinnor i åldern 15 till 50 år ska tillfrågas om de ammar innan nuklearmedicinsk undersökning genomförs.
- Inom verksamheten ska det finnas rutiner som hanterar förhållningsregler vad gäller amning efter olika nuklearmedicinska undersökningar.

Vid röntgenvägledda behandlingar eller röntgendiagnostiska undersökningar där det inte finns någon risk att foster hamnar i primärfältet ska ingen utredning om graviditet göras.

Vid trauma då kvinnan inte är kontaktbar och frågan om graviditet inte kan ställas genomförs undersökningen. Om det visar sig att graviditet förelåg och det finns risk att fostret bestrålats kontaktas sjukhusfysiker som bedömer strålningsrisker för foster.

Om direktbestrålning av foster skett utan att graviditet varit känd ska alltid sjukhusfysiker kontaktas så att en riskbedömning kan göras. Vid dessa typer av oavsiktlig bestrålning ska dessutom en avvikelseanmälan i Medcontrol PRO göras.

Den remitterande läkaren och verksamheten där bestrålningen görs ska ha kompetens att besvara frågor om strålningsrisker för foster eller ammande barn vid olika typer av medicinska bestrålningar.

Ansvar

Verksamhetschef ansvar för att rutiner införs i verksamheten där bestrålningar görs så att bestrålningar av foster undviks.

Relaterad information

Skydd av foster och det ammade barnet vid bilddiagnostiska undersökningar.

Uppföljning, utvärdering och revision

Uppföljning sker vid den årliga uppföljningen.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje

Gäller för: Verksamhet Radiologi barn, Verksamhet Radiologi, Verksamhet Obstetrik, Verksamhet Gynekologi och reproduktionsmedicin, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Innehållsansvar: Charlotta Lundh, (chajo18), Sjukhusfysiker 1:e

Godkänd av: Boubou Hallberg, (bouha1), Sjukhusdirektör

Dokument-ID: SU9771-677637494-233

Version: 4.0

Giltig från: 2024-05-03

Giltig till: 2026-05-03